

Építészeti műszaki leírás a

„Szombathelyi Weöres Sándor Színház új épülete”

Építészeti és Környezetrendezési Tervpályázat

megtartani vagy bontani.....? a tervpályázati feladat első, és a legfontosabb, a legtöbb dolgot eldöntő kérdése, amely nem közelíthető kizárólag építészeti, gazdaságossági, technikai vagy kulturális, történeti oldalról, hanem mindez együtt van jelen a döntésben. Vagyis a helyszín, az épületek legnagyobb értéke számunkra az, hogy *van*. Tervünkkel egyfajta természetes folyamatosságra törekedtünk, tervünkkel nem akartunk a közelmúltról véleményt mondani, hanem arra kerestük a választ, miként lehet együtt élni vele.

Tervezési helyszín - alapadottságok

Azzal a döntéssel, hogy a meglévő épület felhasználásával látjuk reálisnak az új színházépület megvalósítását, jelentős adottsággal kellett számolni a tervezési koncepció kialakítása során. A tervezésre kijelölt területtel egyetemben determinálta a színházfunkció elhelyezésének helyét egy racionális épülethasznosítást figyelembe véve. A színház épület a volt SZTK épület horizontális keresztosznya mögött helyezhető el, úgy, hogy a jelenlegi térstruktúra értelmetlenül ne boruljon fel, az új beruházással a környezet kialakítása kedvező irányban alakuljon át.

A jelenlegi vázas épületszárnyat a közönségforgalmi terek részeként látjuk jól hasznosíthatónak, míg a magas tömböt a színházfunkcióhoz nem közvetlenül, de azt jól kiegészítő szállás funkciónak javasoljuk átalakítani, melyhez jelenlegi adottságai kitűnőek. Valamennyi vidéki színház működése során folyamatosan „szállásproblémával” küzd, valamennyi színházzal rendelkező vidéki városban található színészház vagy egyéb a vendégszereplők részére fenntartott szállások – albérletek sora. E funkció közvetlen a leendő színház melletti elhelyezése – az egyedi adottságok lehetősége révén, véleményünk szerint mindenképpen szerencsés és gazdaságos hasznosításnak tekinthető, mely egyébként más személyek, vendégek szálláshelyül is szolgálhat. A színház és színészház funkcióját teljesen elkülönítve egymástól függetlenül oldottuk meg, sem használat, sem üzemeltetés szempontjából nem kapcsolódnak össze, elhelyezkedésük kölcsönösen előnyös lehet mindkét intézmény számára. A kiírásban rendelkezésre bocsátott megvalósítására kerülő körforgalmat a tervezés során teljes mértékben adottságként kerültük.

A Március 15-e tér rendezési javaslata, kapcsolata a Pelikán Parkkal

A városi tér kialakításával kapcsolatban fontos szempontnak tekintettük, hogy a jelenlegi területet az új jelentős épület megjelenését is figyelembe véve egy funkciók szempontjával tagoltabb térsort hozunk létre. Az új szituációban három fő funkciót jelöltünk ki.

- A meglévő MSH épület előtti területet rendezvények, nagy létszámú ünnepek megrendezésére javasoljuk. A jelenleg a tér alsó részén található emlékmű áthelyezését javasoljuk. A tér alsó Király utca felőli szakasza képezi a színház „utcai”előterét. A színház külső terét egy nagyvonalú lépcsősorral „emeltük fel” a hétköznapi utca szintjéről. A külső agora átfolyik a színház előcsarnokán, széles felületek összenyitható a belső kültérrel.

Az agora nyugati oldalát az út mellett kialakított zöld rézsű képezi, mely a térnek a körforgalom miatt megnövekedett forgalomtól is védelmet nyújt amellet, hogy a téren folyó események számára

természetes nézőtérként is igénybe vehető. A meglévő és tervezett épületek között egy olyan harmadik teret kívántunk létrehozni, amely az oda tájolt funkciók kültéri kiszolgálásán felül közvetlen kapcsolatot tud biztosítani a Pelikán Park, illetve a patakparti sétány felé. E fent kialakított helyzet akkor válik teljessé, ha a rendezvényterem jelenlegi korszerűtlen kiszolgáló épülete megszűnik és javasolt formában a térszinttől felemelt új épülettel kerül pótlásra. A tervezés során gondosan ügyeltünk a jelenlegi épület megtarthatóságára, de tervünkben javaslatot tettünk, egy általunk kedvezőbbnek tartott építészeti szituáció létrehozására.

A fenti terek egymáshoz, az épületekhez és a környezethez való kapcsolódásukkal egy új, funkcionálisan differenciáltan működő, a város léptékéhez jól igazodó tér együttest eredményezhetnek.

Színház funkcionális elrendezés

A megtartott horizontális épületszárny mögött helyeztük el a nézőtér, színpadok és színpad közeli helységek csoportját. A meglévő épület alsó három szintje, valamint a ház előtt kialakított új térhez kapcsolódó előcsarnok foglalja magába a közönség fogadására szolgáló helység csoportokat.

Az épület gazdasági kiszolgáló helyiségei és terei a 18-as Honvéd utca felől érhetők el, a földszinten, illetve pincében elhelyezett raktárakkal egyetemben.

A színész és személyforgalmi bejárat szintén a 18-as Honvéd utcából megoldott. Az épület adminisztrációs helység csoportja a meglévő ház legfelső szintén található.

Közönségforgalom:

A színházi közönség az agora tér felől, vagy a tér alatt elhelyezkedő parkolóból közvetlenül az előcsarnokba érkeznek. A földszinten található a pénztár, ruhatár, közönségszolgálat, vizes csoport, közönség büfé – kávézó és étterem helyiségei. Az első emeleten a nézőtéri Foyer, míg a második emeleten a karzat és páholyok előterei találhatóak.

A stúdió szintén az első emeletről érhető el. A vertikális közlekedés egy liftblokk és attraktív térben álló lépcsővel oldottuk meg.

Személyzeti forgalom:

A személyzeti bejárat a Honvéd utca felől került kialakításra, de közvetlenül az előcsarnok felől, illetve a mélygarázból is elérhető. A recepció közelében elhelyezett lépcső és liften át érhető el a színészklub – könyvtár adminisztráció helyiségei. Az alagsor felé haladva a műszaki és üzemeltető személyzet öltözői, konditerem és szauna érhető el. Az eseti forgalmat bonyolító varrodát és fodrászatot a földszinten helyeztük el.

A színészlőtözők a színpad szintjén, valamint a színpad felett és alatt egy-egy szinten találhatóak. A színész személyzet két fő – előadáson kívüli – tartózkodási helyét – az öltözőket és színészklubot a színpadot megkerülő folyosó fűzi össze, széles sávban biztosítva a színpadtár elérhetőségét.

Az igazgatási és adminisztrációs helységek a harmadik emeleten jól megközelíthetően helyezkednek el. A műszaki vezetők – megfelelő elválasztás mellett is itt találhatóak. Az ide nyíló nézőtér feletti műszaki közlekedőn át közvetlenül érhető el a színpad műszaki terei. (világítási hidak, díszletek... stb).

A próbatermeket az öltözők közelében helyeztük el a szükséges raktárakkal egyetemben.

A főpróbaterem a stúdióval egybekapcsolható. A kispróbatermek elhelyezése lehetőséget biztosít a külső tér felé történő megnyitásra is, illetve szükség esetén étterem teréhez is kapcsolható. (vacsora, színház)

Színpad és színpadhoz kapcsolódó helységek

A főszínpadot 12 m széles és 8 m magas színpadnyílással terveztük melyhez hátsó és oldalszínpad csatlakozik, valamint a főszínpad alatti alsó színpad. A színpad közeli tárolót és tartózkodót csökkentett mélységű oldalszínpadként alakítottuk ki. A színpadtérhez teljes szélességben mozgatható padozata zenekari árkot alakítottunk ki. A színpad két oldalán valamennyi színpad szintet, nézőteret, zenekari árkot, műszaki kezelő szintek elérését biztosító üzemi lépcsőt helyeztünk el a szereplők és üzemeltetők előadás alatti tetszőleges és szükséges vertikális mozgásának biztosítására.

A színpadi díszletek szállítása emelőlifttel történik, majd síkban tetszőlegesen mozgatható a színpad és próbatér, stúdió stb. között.

Színház/technológia általában

A terv alapkiindulása: kompakt színházat teremteni, ami önmagában – belső elrendezését és felszereltségét tekintve – a legelőnyösebben és technikailag is színvonalasan szolgálja a Weöres Sándor színház működését. Célirányos elrendezés: komplett körülmények között valósítható meg az épületegyüttes műszaki-tárgyi kiszolgálása, és a művészek-szereplők forgalma egyaránt. Ugyanígy célirányos tagolást kap a közönségforgalmi oldal is, ami szintén nem elhanyagolható a színház technológia szempontjából. Ez az elrendezés egyben választ ad arra az Agora-igényre, mely a kiírásban megfogalmazódott.

Színházterem és Stúdiószínpad

A színházterem és a stúdiószínház két külön egységet képez. Ugyanakkor a kettő között a produkciók rendje, a közönség „mozgása” megeremti a kellő kapcsolatot, amihez a kulcs: a stúdiószínpad és nagy próbaterelem összevonása. Ehhez képest persze fő egység marad a nagyszínpad – méreténél, felszereltségénél fogva –, de a stúdió színpad, mint játéktér kap valami pluszt, és ezzel a társulat mindenképpen nyer. A próbaterelemmel megerősített stúdiószínpad remek lehetőséget biztosít ahhoz, hogy a repertoár változatosabb legyen, a friss társulat többféle módon folytassa színházi kísérleteit.

A két fő egység színvonalas működtetése mellett bőven megvan a lehetőség az agora fogalma szerinti egész napos, sokoldalú kulturális és kulturált használatra, mind vendéglátás, mind kereskedelem (könyv-cd-dvd) és persze alkalmi játszóterek tekintetében. Bár szintén nem technológiai jellegű része az épületegyüttesnek, de említésre méltó a rendelő épületből megtartott középső tömb, ami a felső szinteken színészlakásokkal teszi teljessé a társulat mindennapi életének színvonalas kiszolgálását.

Rövid technikai ismertetés

A nézőtér felől nézve balra esik az oldalszínpad, de jobb oldalon is rendelkezésre áll a színpad használatát segítő bővített tér. A hagyományos proscénium színházi elrendezés biztosítása mellett a zenekari árok és az előszínpadi zóna elrendezése és megfelelő szintű gépesítése adja meg a lehetőséget a közönséghez közelebb jutó játékra. Vagyis a zenekari ároksüllyedő pódiumai akár a nézőtéri szintre, akár a színpad nivójára felemelhetők, amivel a repertoár színház megfelelő működési lehetőséghez jut. Ugyanebből a célból a színpadnyílás szűkítésére-bővítésére nem kizárólag a színpadi világítási tornyok és a kétszintes világítási híd mozgatása ad lehetőséget, hanem oldalirányban a proscénium kétoldali elemei is. A zenekari árok pódiumai mellett a főszínpadon megvan a lehetőség további alsógépezeti egységek beépítésére. A terv fixen beépített

forgószínpad beépítésével számol, ha arra valóban igény mutatkozik a társulat részéről, valamint a főszínpad hátsó részében biztosítunk helyet a lógó díszlettárolóra.

A felsőgépezet a megszokott elemekből, gépi díszlethúzókból és ponthúzó rendszerből, valamint oldalsó panoráma és hátsó függönymozgatásokból áll, amihez két, szintén motoros meghajtású színpadi világítási tartó tartozik még. Természetesen a felsőgépezethez számolható a nézőteret a színpadtól elválasztó biztonsági függöny, és további kettő a mellékszínpadok (bal oldalszínpad, hátsószínpad) tűzbiztonsági leválasztására.

A nézőtéri oldalon a felső technikai zónában három egyenes vonalú világítási híd elhelyezésére van lehetőség, melyeknek a pontos helye az akusztikai modellezés függvénye.

A Stúdiószínpad elhelyezése optimális lehetőséget ad arra, hogy „önálló életet” éljen, miközben szerves része az együttesnek, főleg a próbaszínpaddal való összevonása miatt. A Black-Box alaprendszerű teremben a nézőtéri elrendezés a kívánt formában lehetséges. A fixen beépített technikai karzaton esetenként egy sorban nézőhelyek is kialakíthatók. A mennyezeti világítási rendszere a megbízóval egyeztetve adható a legmegfelelőbb megoldás. A külső technikai kiszolgálás adott, illetve a nagyszínház saját kiszolgáló tereinek közelsége miatt különösebb nehézség nélkül megoldható.

A technikai részletek kidolgozása a későbbiekben lehetséges, ebben a léptékben és tervfázisban elsősorban a megfelelő adottságok megteremtését kívántuk ábrázolni a terven.

Gazdasági forgalom

A gazdasági főbejáratot a 18-as Honvéd utca felől oldottuk meg egy fedett behajtó és rakodótér kialakítására. A rakodótér egyszerre egy 15 méteres és egy kisebb teherjármű fogadására is alkalmas. A rakodórampáról közvetlenül érhető el a díszletszállítást biztosító emelőlift, mely a színház valamennyi funkcionális díszlet és anyagmozgatással kapcsolatos szintjét összeköti.

- Jelmezkészítés tárolás: A földszinti varrodában előállított jelmezek, ruhák tárolása és karbantartása az alatta lévő tiszta, található jelmeztárban történik. Itt helyeztük el a színházi mosoda – vasaló - karbantartó helységet is.
- Díszletjavító műhelyek az alagsorban közvetlenül a teherlift manipulációs teréből nyílóan lettek megoldva. A szükséges raktárak ugyanezen a szinten a műhelyek közelében található.

Étterem, konyha, büfék

A közönségterekhez csatlakozó ~100 fős étterem az épület földszintjén található, mely a Pelikán parkba átvezető courd'honneur-re közvetlenül terasszal csatlakozhat. Az étteremre nyílnak a földszinti próbaterem is, mely eseti előadáskora is lehetőséget biztosíthat. A színház és színésztábor között átfolyó közlekedő, a nap minden szakában minden irányból kedvező elérhetőséget biztosít. Az étterem nyitva tartása a színház üzemétől függetlenül is biztosítható.

Az étteremhez tartozó konyhaüzemet alagsori szinten helyeztük el, melynek megközelítése és kiszolgálása a garázs lejárójából a színésztábor nagy belmagasságú pincészetjén át történik. Az itt kialakított konyhából alagsori közlekedőn át szolgálhatók ki a ház délnyugati sarkán található közönségbüfé és kávézó, valamint a felette található színészklub büféje és melegítő konyhája is.

A nap folyamán külső vendégek számára is látogatható színházi büfé-kávézó utca felül is elérhető, mellyel erősíthető azon szándék, hogy előadásokon kívül is az épület földszintje a városi élettel kapcsolatban maradjon.

A büfé-kávézó és színészbüfé kiszolgálásához közös teherliftet telepítettünk.

Az előadások szünetében foyer szinten a színészbüfé gazdasági oldaláról oldhatók meg eseti büfékiszolgálások is. A színész klub és foyer közötti átjárhatósággal megoldható a színházi személyek váratlan megjelenése nézői oldalon, valamint a „különleges vendégek” színészoldali látogatása is.

Parkolás

Az épülethez tartozó parkolókat az agora alatti téren alakítottuk ki kétszintes mélygarázzsal. A mélyparkoló megközelítését a zöldrézsű északnyugati sarkán a Karinthy Frigyes utcával szemben alakítottuk ki.

A mélygarázból a színház előcsarnoka és a színészbejáró közvetlenül fedetten lehetséges. Az épület délkeleti sarkán utcai kijáratot biztosítottunk.

Színház

Az intézmény működése és megközelítése a színháztól független. Funkcionális kialakítása a jelenlegi tér struktúra racionális felhasználására jól oldható meg. Az épületben szállodai szobák, illetve apartmanok is kialakíthatók igény szerint. A rendelkezésre álló térkincs szintenként 3 apartman és egy szállodai szoba kialakítását teszi lehetővé, amely 5 szinten 15 lakás és 5 szobát biztosíthat. A tetőszinten közösségi tér alakítható ki. Az épület földszintjén külső forgalom részére ajándék, könyv és egyéb kulturális élethez kapcsolódó tárgyak üzletét javasoljuk kialakítani.

Az épület szállásszintjei a színházi személyeken felül külső forgalmi is szolgálhatnak.

Építészeti megjelenés, tömegalakítás, homlokzatok, kulturális tartalom

A tervezés alapkonceptióját jelentette a rendelkezésre álló épületek felhasználása. A tér felőli oldalon a meglévő ház struktúrájának felhasználásával olyan megoldásra törekedtünk, mely teljes nyitottságot biztosít a közönség és a városi élet felé. A ház előtt kialakított transzparens előcsarnok – és árnyékoló fal – elhelyezésével az új funkció átvezetésére törekedtünk a meglévő épületszinteken keresztül úgy, hogy azok adottságokkal az újonnan keletkezett tér részévé váljanak. A két struktúra erősítse egymást. A nyitottság a tér felé alapszempont volt.

Az épület többi oldalán homogén anyaghasználattal kialakított tömegalakításra törekedtünk, melyet travertin jellegű mészkőből képzelünk el. A park felőli oldalon lágyan ringatózó lombokra reflektálva egy kőrácokkal kialakított mozgásban folyamatosan változó – hullámzó felülettel kívántunk gesztust gyakorolni. Jellemző anyaghasználatunk: kő és üveg. A vízszintes kültéri felületeken ugyanazon anyagok megjelenését tartjuk kívánatosnak.

A külvilág felé nyitott kommunikatív épület a kedvezően tagolt külső terek sora, a jó környezeti kapcsolatok, valamint az épületben zajló kulturális élet együttesen kedvező üzenetet közvetíthet a város felé.

Budapest, 2009. október 22.